

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 14 грудня 2012 року № 1423

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
3 січня 2013 р. за № 44/22576

**Про затвердження Положення про
навчальні кабінети з природничо-математичних
предметів загальноосвітніх навчальних закладів**

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України "[Про освіту](#)", частини першої статті 37 Закону України "[Про загальну середню освіту](#)", підпункту 3 пункту 1 додатка 2 "Завдання і заходи з виконання Державної цільової соціальної програми підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року" до Державної цільової соціальної програми підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 561, Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2004 року [№ 601](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 вересня 2004 року за № 1121/9720, та з метою дотримання загальних та спеціальних вимог до матеріально-технічного та науково-методичного оснащення кабінетів природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів наказую:

1. Затвердити Положення про навчальні кабінети з природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів, що додається.
2. Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти (Єресько О.В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому законодавством порядку.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Жебровського Б.М.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Тимчасово виконуючий
обов'язки Міністра

Є.М. Суліма

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту
14.12.2012 № 1423

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
3 січня 2013 р. за № 44/22576

ПОЛОЖЕННЯ

про навчальні кабінети з природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів

I. Загальні положення

1.1. Це Положення розроблено відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту", Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року № 24 (далі - Державний стандарт базової і повної середньої освіти), підпункту 3 пункту 1 додатка 2 "Завдання і заходи з виконання Державної цільової соціальної програми підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року" до Державної цільової соціальної програми підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 561, Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2004 року № 601, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 вересня 2004 року за № 1121/9720.

1.2. Це Положення визначає загальні та спеціальні вимоги до розташування, матеріально-технічного обладнання та науково-методичного оснащення кабінетів з природничо-математичних предметів (далі - кабінети з ПМП) і є обов'язковим для використання в загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від типу та форми власності.

1.3. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

- засоби навчання та обладнання - навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання, обладнання навчального, загального та спеціального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів;
- кабінет з ПМП - приміщення загальноосвітнього навчального закладу, оснащене сучасними засобами навчання та шкільним обладнанням, у якому проводиться навчально-виховна робота з учнями відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти, навчальних планів та програм, а також науково-методична робота з природничо-математичних предметів: кабінет (лабораторія) біології, кабінет географії, кабінет математики, кабінет (лабораторія) фізики, кабінет (лабораторія) хімії.

II. Мета, завдання та основні принципи організації роботи кабінетів з ПМП

2.1. Кабінети з ПМП створюються у загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до Державного стандарту базової і повної освіти. Площа приміщень на одного учня у кабінетах з ПМП без використання персональних комп'ютерів повинна відповідати вимогам Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14 серпня 2001 року № 63 (далі - ДСанПіН 5.5.2.008-01), із розрахунку:

Таблиця 1

Кабінет	Площа на 1 учня, м ²	Примітка
1	2	3
Географії	2,4 м ²	1 кабінет на 15 класів
Математики	2,4 м ²	1 кабінет на 8 класів
Біології	2,8 м ²	1 кабінет на 15 класів
Фізики	2,8 м ²	1 кабінет на 8 класів
Хімії	2,8 м ²	1 кабінет на 15 класів
Лаборантська (для кожного з природничо-математичних кабінетів)	0,75 м ²	не менше 16 м ²

2.2. Основною метою створення кабінетів з ПМП є забезпечення оптимальних умов для організації навчально-виховного процесу з природничо-математичних предметів та реалізації завдань відповідно до вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

2.3. Завданням функціонування кабінетів з ПМП є створення передумов для:

- організації навчально-виховної роботи з біології, географії, математики, фізики, хімії;
- реалізації практично-дійової і творчої складових змісту навчання;
- забезпечення в основній та старшій школі поглибленого і профільного навчання;
- організації роботи предметних гуртків та факультативів;
- проведення засідань предметних методичних об'єднань;
- індивідуальної підготовки вчителів до занять та підвищення їх кваліфікації.

2.4. Оснащення, обладнання, реконструкція кабінетів з ПМП здійснюються відповідно до вимог:

- ДСанПіН 5.5.2.008-01;
- Державних будівельних норм України ДБН В.2.2-3-97 "Будинки та споруди навчальних закладів», затверджених наказом Державного комітету України у справах містобудування і архітектури від 27 червня 1996 року № 117 та введених у дію наказом від 6 серпня 1997 року № 136 з 1 січня 1998 року (далі - ДБН В.2.2-3-97 "Будинки та споруди навчальних закладів");
- Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти України, Головного управління Державної пожежної охорони МВС України від 30 вересня 1998 року № 348/70, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 17 грудня 1998 року за № 800/3240 (далі - Правила пожежної безпеки);
- Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 9 січня 1998 року № 4, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533 (далі - Правила безпечної експлуатації електроустановок);
- Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 1 серпня 2001 року № 563, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2001 року за № 969/6160 (далі - Положення про організацію роботи з охорони праці);

- Правил безпеки під час проведення навчання з біології в загальноосвітніх навчальних закладах, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 листопада 2010 року № 1085, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 3 грудня 2010 року за № 1215/18510 (далі - Правила безпеки під час проведення навчання з біології);
- Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 16 липня 2012 року № 992, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 3 серпня 2012 року за № 1332/21644 (далі - Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії);
- Правил безпеки під час навчання в кабінетах інформатики навчальних закладів системи загальної середньої освіти, затверджених наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 16 березня 2004 року № 81, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 17 травня 2004 року за № 620/9219.

2.5. Відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці створена районним (міським) органом освіти комісія визначає готовність загальноосвітнього навчального закладу до навчального року.

2.6. На кожний кабінет з ПМП складається паспорт кабінету (додаток 1).

III. Типи та розташування кабінетів з ПМП

3.1. Створення кабінетів з ПМП визначається предметною специфікою, розміщенням приміщення та оснащенням засобами навчання та шкільним обладнанням.

3.2. У загальноосвітніх навчальних закладах із малою наповнюваністю класів допускається використання навчальних кабінетів комбінованого типу (з двох предметів) за вимогами до упорядкування та удосконалення організаційно-педагогічних умов функціонування цих кабінетів.

3.3. У загальноосвітніх навчальних закладах можуть створюватись такі типи навчальних кабінетів з природничо-математичних предметів:

- кабінети з окремих предметів (кабінет біології, кабінет географії, кабінет математики, кабінет фізики, кабінет хімії);
- комбіновані кабінети з набором навчально-методичної інформації та матеріально-технічного забезпечення для декількох предметів (хімія - біологія, математика - креслення, фізика - астрономія тощо).

3.4. Кабінети з ПМП створюються з лаборантськими, що прилягають до цих кабінетів. Лаборантські повинні мати вихід до кабінету, а ті, що створюються при кабінетах фізики, хімії, біології, - додатково окремий вихід у коридор.

3.5. Для дотримання безпеки учнів під час перерв розміщення кабінетів (якщо у загальноосвітньому навчальному закладі існує кабінетна система) на поверхах здійснюється шляхом поєднання на одному поверсі (в одному блоці або секції закладу) кабінетів для 5-9-х класів, на іншому (в іншому блоці або секції) - для 10-11-х класів.

3.6. Розташування кабінетів може змінюватись відповідно до зміни спеціалізації загальноосвітнього навчального закладу, співвідношення класів та кількості учнів у них чи з інших причин.

3.7. Перебувати учням у приміщеннях кабінетів фізики, хімії, біології дозволяється тільки у присутності вчителя або лаборанта.

IV. Матеріально-технічне забезпечення кабінетів з ПМП

4.1. Комплектація кабінетів з ПМП

4.1.1. Комплектація кабінетів з ПМП обладнанням здійснюється відповідно до вимог цього Положення.

4.1.2. До матеріально-технічного забезпечення навчальних кабінетів з ПМП належать шкільні меблі, обладнання та устаткування, а також засоби, що забезпечують безпеку життєдіяльності.

4.2. Шкільні меблі

4.2.1. Шкільні меблі у кабінетах з ПМП повинні відповідати санітарно-гігієнічним правилам та нормам (ДСанПіН 5.5.2.008-01), а їх розміщення здійснюється відповідно до вимог ДБН В.2.2-3-97 "Будинки та споруди навчальних закладів".

4.2.2. Шкільні меблі мають шість розмірів за ростовими групами та маркуванням їх у вигляді ліній відповідного кольору:

Таблиця 2

Зріст учнів	Маркування (колір лінії)	Група меблів
1	2	3
до 115 см	Оранжевий	1
115-130 см	Фіолетовий	2
130-145 см	Жовтий	3
145-160 см	Червоний	4
160-175 см	Зелений	5
понад 175 см	Блакитний	6

4.2.3. У кабінетах хімії, фізики та біології встановлюються спеціальні двомісні лабораторні столи трьох розмірів за 4-, 5-, 6-ростовими групами, прикріплені до підлоги, у кабінетах математики та географії - шкільні меблі: парти, одно- або двомісні учнівські столи та учнівські стільці.

4.2.4. Парти (учнівські столи) повинні бути тільки стандартні, при цьому стіл і стілець мають бути однієї групи. Необхідно передбачити наявність меблів двох-трьох розмірів з перевагою одного з них або трансформативних столів зі зміною висоти згідно з антропометричними даними школярів. Для визначення учням необхідного розміру меблів у кабінеті повинна бути нанесена кольорова мірна вертикальна лінійка.

4.2.5. Робочі місця вчителів фізики, хімії, біології монтуються на підвищенні, обладнуються демонстраційним столом (у кабінетах хімії та біології з препаратурською частиною висотою 75 см). Тумби стола оснащують спеціальними пристроями

(шухлядами) для зберігання інструментів, хімічного посуду, мікропрепаратів і приладів, що використовуються для проведення дослідів. До демонстраційної частини стола (висота 90 см) підводять електричний струм, воду і каналізацію. Робочі площі столів повинні бути покриті спеціальними матеріалами, стійкими до механічних та термічних пошкоджень, хімічних реактивів. У кабінеті хімії та біології робоче місце вчителя доцільно обладнати витяжною шафою з вільним доступом до неї.

4.2.6. Кабінет хімії обладнується демонстраційним столом з витяжною шафою, додатковим місцевим освітленням, підведенням гарячої та холодної проточної води відповідно до вимог ДСанПін 5.5.2.008-01.

4.3. Обладнання та устаткування

4.3.1. У кожному кабінеті розміщується класна (аудиторна) дошка одного з видів: на одну, три або п'ять робочих поверхонь у розгорнутому або складеному вигляді. Середній щит класної (аудиторної) дошки на три або п'ять робочих поверхонь може бути використаний для демонстрації екранно-звукових засобів навчання на навісному екрані.

4.3.2. На окремих робочих поверхнях класної (аудиторної) дошки залежно від специфіки предмета може бути накреслено графічну сітку для побудови графіків.

4.3.3. Одна з робочих поверхонь може мати магнітну основу з кріпленнями для демонстрації навчально-наочних посібників (таблиць, карт, моделей-аплікацій тощо).

4.3.4. Робочі поверхні на звороті дошки можуть бути покриті білим кольором для нанесення написів за допомогою спеціальних фломастерів.

4.3.5. Поряд з класною (аудиторною) дошкою в кабінеті математики розміщують демонстраційні креслярські інструменти.

4.3.6. Лаборантські відповідно до специфіки кабінету обладнуються:

- витяжною шафою;
- секційними шафами для зберігання приладів та лабораторного посуду;
- металевими шафами або сейфами для зберігання хімічних реактивів;
- рукомишником;
- столом для підготовки дослідів, приладів і навчально-наочних посібників для занять;
- одностумбовим столом для роботи вчителя та лаборанта;
- столом з пристроями для зберігання матеріалів та інструментів для ремонту приладів;
- пристроями для миття і сушіння посуду та дистильатором, які монтуються на стіні.

4.3.7. Хімічний посуд зберігається у лабораторних приміщеннях, розташовується окремо відповідно до розміру, виду і матеріалу (пластмаса, скло, метал), з якого він виготовлений.

4.3.8. Склянки для зберігання реактивів повинні мати етикетки з чіткими і яскравими написами їх назв. Усі шафи для зберігання хімічних реактивів повинні замикатися, ключі від них зберігаються у вчителя. На посуді з отруйними, вогне- та вибухонебезпечними речовинами мають бути етикетки з написами різного кольору:

"Вогнебезпечно!" - червоного;

"Отрута!" - жовтого;

"Оберігати від води!" зеленого.

4.3.9. Хімічні реактиви зберігаються та розміщуються системно залежно від їх властивостей (гігроскопічні реактиви, леткі, горючі і органічні речовини, кислоти тощо).

4.3.10. Усі матеріальні цінності обліковуються в інвентарній книзі, за формою, наведеною в додатку 1 до Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2004 року № 601, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 вересня 2004 року за № 1121/9720, яка повинна бути прошнурована, пронумерована та скріплена печаткою.

4.3.11. Місця зберігання засобів навчання нумеруються і позначаються назвами на етикетках, що заносяться до інвентарної книги, яка зберігається у кабінеті.

4.3.12. Матеріальні об'єкти (предмети) і матеріали, що витрачаються в процесі роботи (хімреактиви, посуд тощо), заносяться до матеріальної книги за формою, наведеною в додатку 2 до Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2004 року № 601, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 9 вересня 2004 року за № 1121/9720.

4.3.13. Облік та списання морально та фізично застарілого обладнання, навчально-наочних посібників проводяться відповідно до законодавства.

4.4. Забезпечення безпеки життєдіяльності

4.4.1. Кабінети з ПМП повинні бути забезпечені:

- аптечкою з набором медикаментів, перев'язувальних засобів і приладдя для надання першої долікарської допомоги, перелік яких наведено у додатку 2 до цього Положення;
- первинними засобами пожежогашіння відповідно до додатка 2 до Правил пожежної безпеки.

4.4.2. Кабінет фізики забезпечується системою електрообладнання із загальних стаціонарних та спеціалізованих взаємозв'язаних електричних пристроїв і джерел, які вмикаються до мережі змінного трифазного струму (з фазною напругою 127 В або 220 В) та однофазного (від 5 В до 250 В), постійного струму з напругою від 0 до 110 В. У лаборантській встановлюється центральний щиток, від якого подається однофазний і трифазний струм на розподільний щиток з випрямлячем і регулятором напруги (розміщеним поряд з класною дошкою). До учнівських столів у кабінеті фізики підводиться змінний електричний струм до 42 В (відповідно до пункту 6.7 глави 6 Правил безпечної експлуатації електроустановок).

4.4.3. Проведення занять у кабінеті біології здійснюється відповідно до Правил безпеки під час проведення навчання з біології.

4.4.4. Проведення занять у кабінетах хімії та фізики здійснюється відповідно до Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії.

4.4.5. Вимоги пожежної безпеки для всіх навчальних приміщень визначаються Правилами пожежної безпеки.

4.4.6. Проведення лабораторних (дослідних) робіт дозволяється учням тільки у присутності викладача.

V. Навчально-методичне забезпечення кабінетів з ПМП

5.1. Навчально-методичне забезпечення кабінетів з ПМП складається з навчальних програм, підручників, навчальних, методичних та навчально-наочних посібників, обладнання навчального, загального та спеціального призначення з відповідного предмета.

5.2. Розподіл та зберігання засобів навчання і навчального обладнання здійснюються згідно з вимогами навчальних програм за розділами, темами і класами відповідно до класифікаційних груп у секціях меблів спеціального призначення у кабінетах чи (та) лабораторних приміщеннях.

5.3. У кабінетах біології, фізики та хімії повинні бути журнали реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності (первинний, цільовий) та інструкції з безпеки під час роботи в кабінетах фізики, хімії, біології.

5.4. Додатково кабінети можуть бути оснащені:

- підручниками та навчальними посібниками для кожного учня;
- фаховими журналами;
- інформаційними виданнями МОНмолодьспорту України;
- бібліотечною науково-популярної, довідково-інформаційної і методичної літератури;
- інструктивно-методичними матеріалами педагогічного досвіду;
- інструкціями для виконання лабораторних і практичних робіт, дослідів, спостережень, фізичного практикуму тощо;
- краєзнавчими матеріалами.

VI. Оформлення навчальних кабінетів

6.1. На вхідних дверях кабінету повинен бути відповідний напис на табличці з назвою кабінету: "Кабінет фізики", "Кабінет хімії" тощо.

6.2. Для оформлення кабінетів передбачено створення навчально-методичних експозицій.

До експозицій відповідно до спеціалізації кабінету належать:

- державна символіка;
- правила роботи в кабінеті;
- портрети видатних учених галузі;
- таблиці сталих величин, основних формул;
- еволюція органічного світу та його класифікація;
- таблиці "Періодична система хімічних елементів Д. І. Менделєєва", "Електрохімічний ряд напруг металів", "Розчинність основ, кислот, амфотерних гідроксидів і солей";
- системи вимірювання фізичних одиниць;

- політична карта світу, політико-адміністративна карта України, фізична карта України тощо.

6.3. Кабінети з ПМП загальноосвітнього навчального закладу повинні бути забезпечені настінними (настільними) приладами для вимірювання температури та вологості повітря.

VII. Керівництво кабінетом з ПМП

7.1. Роботою кабінету з ПМП керує завідувач, якого призначає директор навчального закладу своїм наказом з числа учителів вищої категорії або вчителів-методистів за профілем.

7.2. Завідувач кабінету з ПМП відповідає за належний стан обладнання, приладів, упорядкування, зберігання й використання навчально-наочних посібників та інших матеріальних цінностей кабінету.

7.3. До обов'язків завідувача кабінету з ПМП належать:

- складання перспективного і щорічного планів оснащення кабінету;
- контроль за дотриманням у кабінеті правил безпеки та гігієни навчання;
- ведення інвентарної книги із занесенням до неї відповідних змін про нові надходження, витрати та списання матеріальних цінностей;
- керівництво і контроль за роботою лаборанта, надання йому практичної допомоги.

7.4. Завідувач кабінету з ПМП щороку подає пропозиції щодо оснащення кабінету засобами навчання та шкільним обладнанням керівнику навчального закладу.

Директор департаменту загальної середньої
та дошкільної освіти

О.В. Єресько

з природничо-математичних предметів
загальноосвітніх навчальних закладів

ПАСПОРТ

кабінету _____
(назва предмета)

Загальноосвітній навчальний заклад

_____ (повне найменування навчального закладу)

Місце розташування кабінету

_____ (поверх, № кабінету)

Загальна площа кабінету _____ м-2,

лаборантської _____ м-2

Меблі:

столи учнівські _____ шт.,

стілці учнівські _____ шт.,

стіл учителя _____ шт.,

стілці учителя _____ шт.,

демонстраційний стіл _____ шт.,

магнітна дошка _____ шт.,

шафа _____ шт.,

інше _____ шт.

Обладнання:

дошка шкільна _____ шт.,

дошка магнітна _____ шт.,

дошка комп'ютерна _____ шт.,

екран _____ шт.,

комп'ютери _____ шт.,

ксерокс _____ шт.,

принтер _____ шт.,

сканер _____ шт.,

проектор _____ шт.,

витяжна шафа _____ шт.,

інше _____ шт.

Дата «__» _____ 20_ р.

Директор навчального закладу

_____/_____
(підпис) (П.І.Б.)

Завідувач кабінету

_____/_____
(підпис) (П.І.Б.)

з природничо-математичних предметів
загальноосвітніх навчальних закладів

ПЕРЕЛІК

**медикаментів, перев'язувальних засобів і приладдя для надання першої долікарської
допомоги**

з/п	Найменування	Кількість
	Аміаку розчин 10 %, 40 мл	1 фл.
	Бинти марлеві - стерильний і нестерильний, 10 м x 5 см	по 2 шт.
	Болезаспокійливі засоби (анальгін, цитрамон тощо)	1 уп.
	Борної кислоти розчин спиртовий 2 % (3 %), 10 (20) мл	1 фл.
	Брильянтового зеленого розчин спиртовий 1 %, 15 (20) мл	1 фл.
	Вазелін мазь, 20 (25) г	1 уп.
	Валідол 0,06 № 10, таблетки	1 уп.
	Вата медична гігроскопічна стерильна	100 г
	Джгут кровоспинний гумовий	1 шт.
0	Йоду розчин спиртовий 5 %, 20 мл	1 фл.
1	Лейкопластир 0,05 x 5 м	1 шт.
2	Ножиці медичні	1 шт.
3	Перекису водню розчин 3 %, 25 (40) мл	1 фл.
4	Пінцет	1 шт.
5	Пластир бактерицидний 2,3 x 7,2 см	5 шт.
6	Серветки марлеві медичні стерильні	2 уп.